

HISTORIK ÖVER GRANSJÖ- och SANDTRÄSK SK 1939-2009

Av Ulla-Britt och Ingvar Gabrielsson, Sandträsk

Gransjö var på 30-talet en livaktig by med ca 280 innevånare, Kooperativa och en privat affär, som drevs av handlaren Edvin Sundström. Ett café, som ägdes av Anna Hansen var samlingsplats för byns ungdomar. Det fanns dagliga förbindelser med tåg till Boden, då man skulle uträtta ärenden av olika slag. Arbetet med vägen mot Boden börjades. Det delades upp i skift och utfördes med handkraft av folk från bygden. Vägen blev klar 1935.

Förslag och idéer om fritidsaktiviteter var många. Det spelades fotboll på någon åker, där man fått tillstånd att vara. Utrustningen var primitiv, pjäxor med hemmagjorda dobbar. Fotbollen tillverkades av mammorna i byn, en boll som fylldes med trasor, halm eller hö. Man spelade hockey på Gransjöns is och frusna pölar. På 30-talet var skidor ett viktigt redskap för att ta sig fram på oplogade vägar. I många familjer fanns det bara ett par skidor, men trots detta träffades barn och ungdomar, som hade kul på skidor. Man byggde hoppor i backarna och tävlade.

Vår första fotbollsplan var en liten åkerteg hos Södermans i Mörträsket. Där tränades fotboll med en riktig boll. Genom idogt arbete och god sammanhållning förbättrades och breddades ”planen” under sommaren. Vi spelade en match mot Ljuså, och returen spelades på en lunda i Stadskölen.

Någon sa: ”Vi bildar en förening”. Ord blev handling. Gransjö SK bildades den 22 augusti 1939. Initiativtagare var bröderna Söderman, Evert, Egon och Göte samt bröderna Nilsson, Harald, Gunnar och Ragnar. Det var ett glatt gäng, som samlades till det första mötet hos Södermans. Det spelades på trummor, fiol, gitarr och dragspel. Bröderna Söderman var mycket musikaliska och bildade sedermera en orkester med spelningar på danserna i bygden. Första vänskapsmatchen spelade vi mot serieledande Lakaträsk AIK och förlorade med 18-1. Vi spelade även mot Svartlå, Harads med flera.

1940 gick vi med i Svartlå-serien. En ny fotbollsplan planerades. Den skulle ligga vid Gransjön. En planbyggnadskommitté valdes med personerna Edvin Sundström, Halvor Zerpe och Harald Nilsson. Det röjdes, brändes och planerades med spade och hacka. Av Domänverket fick vi skog, som höggs och sågades. Det blev till omklädningsrum, mål m.m. Överblivet virke såldes för att finansiera utgifterna. 1943 var planen klar.

På hemmamatcherna då var det fest. Där fanns hela byn och hejade på. En äldre farbror, Anders Markstet, fanns alltid med när det spelades fotboll. Det fanns en liten vedtrave, som Anders alltid tog i besittning, där utsikten var bra. När spänningen steg och hemmalaget gjorde mål, slängde han vedträn. Blev det mycket mål, då var det till att trava kastved efter matchen.

I början på 50-talet spelade flickor från Gransjö och Sandträsk underhållande fotboll mot gubbarna. Anders Markstet och Konrad Hansson var populära. Det förekom mycket krokben och fasthållning. Gubbarna fick för det mesta stryk. En rolig episod var när BBK:s damer var uppbyggda till en vänskapsmatch och kom injoggande på planen i fina klubbdräkter. Där väntade våra flickor nervöst i sina dräkter med varierande färger och modeller. Resultatet blev 13-1 till hemmalaget.

Herrlagets första serieseger i fotboll kom först 1957. Samma år genomfördes lilla DM. I finalen mötte vi Morjärv IF och förlorade med ett mål.

Gransjö SK:s fotbollslag i början på 50-talet

Hos ”tant Anna på fiket” finns det många fina minnen. Hennes mazariner glömmar man aldrig. Hon tyckte om att lyssna och prata med ungdomar. Efter hemmamatcherna samlades alla. Oavsett om man vunnit eller förlorat så skulle man gynna fiket i byn. Gästande lag bjöds alltid på fika av klubben. Man diskuterade matchen och allt groll på planen var glömt.

Minnet av en bortamatch i Vuollerim måste berättas. Publiken vid sidan om plan ropade: ”Spöa dom! Om ni inte gör det ska vi göra det efter matchen”. Publiken slog krokben på spelarna. Det gick så långt att domaren blåste av spelet. Publiken fick lämna plan, så att spelet kunde fortsätta.

1971 bildades ett damfotbollslag (ett av de första i Norrbotten), som spelade i Luledal-serien. Flickorna tränade och kämpade men fick aldrig några stora framgångar, förlorade ofta med ett mål. Publikstödet var stort. Det var mycket skoj så länge det varade. Damfotbollen lades ner i början på 80-talet.

Redan på 40-talet var intresset för skidåkning i klubben stort. Några duktiga åkare från den tiden var Allan och Arne Johansson, Bertil och Halvor Zerpe, Allan och Torsten Vestman, Leo Nilsson och Konrad Hansson. Tiden gick och yngre förmågor kom, som Egon Söderman, Torsten Johansson, Elof Ek och Ingvar Gabrielsson. Man åkte stafetter och långlopp som Vargrännar- och Nordensköldsloppen m.fl.

1954 anordnade GSK sin första DM-tävling på skidor. Det var åkare från hela Norrbotten i dam- och herrklasser. Då fanns det inga spåruppdragare, så det var jobbigt att trampa spår med stavfäste, men vi var många som hjälptes åt. Inkvartering skulle ordnas för dem som kom långväga ifrån. Det fanns platser hos boende i byn. Priser till tävlingen inhandlades hos Lundströms järnhandel i Boden. Gamla herr Lundström var mycket generös. Vi fick många

fina pokaler i tenn och silver för de slantar vi hade. Tävligen genomfördes till allas belåtenhet.

Gransjö SK var med i Edefors idrottskrets. Det ordnades mästerskap i bl.a. skidor och terränglöpning. Flera tävlingar anordnades i Gransjö, där Karl Zerpe var ett tongivande namn. Zerpe var f.ö. en god skidåkare. Han deltog i militära VM i Sankt Moritz.

På 60-talet började utflyttningen från Gransjö. Många flyttade till Sandträsk. Beslut att klubben skulle byta namn till Sandträsk SK, togs på Gransjö SK:s årsmöte den 12 december 1964. Arbetet med idrotten fortsatte nu i Sandträsk. Ett nytt elljusspår, som bekostades av klubben, uppfördes bland de första i Bodens kommun. Efter många turer med kommunen fick vi ett bidrag på 4 375 kr. Domänverket skänkte 25 m³ skog och även Naturvårdsverket gav bidrag. En hockeybana med fulla mått, sargar och belysning byggdes helt ideellt. En ny gräsplan anlades vid skolan i Sandträsk. Där spelades många fotbollsmatcher. Planen nyttjades av många klubbar utifrån, och av skolbarnen för lek och idrott. I slutet på 70-talet lades herrfotbollsverksamheten ner p.g.a. att många ungdomar flyttade från bygden.

”Svanisrundan”, ett långlopp på skidor, lanserades i början på 70-talet och genomfördes i 31 år. Många duktiga skidåkare har genom åren åkt loppet. Som mest har över 200 deltagare ställt upp. Bl.a. har bröderna Blomqvist och sex kanadensare deltagit.

Cykelloppet ”Friskvårdstrampen” anordnades i 21 år och åktes med start och mål i Sandträsk via Gullträsk, Harads och Svartlå, en sträcka på 66 km.

Ett terränglopp, 8 km, har genomförts i åtta år. Tyvärr måste tävlingarna läggas ner 2004 p.g.a. lokalbrist, dåliga vägar samt avfolkning från byn. Arrangemangen var en höjdpunkt och är saknade av många.

Under 80-talet övertog klubben personalbostaden (Fridhem), som ägdes av Bodens kommun, för ombyggnad till kurs- och lägergård. Med bidrag från kommunen, och med lönebidrags-

Skolbarnen bakar mjukkakor i klubbens bagarstuga 1991

anställda samt otaliga timmar av ideellt arbete byggdes ett nytt modernt kök, matsal och sängplatser för 60 gäster. Byggnaden nyttjades i några år för lägerverksamhet av Svenska skidförbundet och olika föreningar samt av bybor med flera. Initiativtagare till detta stora projekt var Tore Nilsson och Ingvar Gabrielsson. Byggnaden är nu privatägd.

Under samma period inköptes av Domänverket en arbetarbarack, som byggdes om till klubblokal. En äldre stuga,

som var byggd för Domänverkets tjänstemän, renoverades och gjordes om till bagarstuga. Lokalerna används för arrangemang, möten, kurser, fester m.m. och givetvis bakas det mjukkakor och tunnbröd i bagarstugan, som hyrs ut. Skolbarnen har också provat på att baka mjukkakor. Det var mycket uppskattat.

Skidor har varit den dominerande idrotten. Klubben har varit med i Bodens skidzon i många år, där många duktiga åkare deltagit. I skidskytte gick det bra för ungdomarna Fredrik och Jonas Löfmark, Peter och Stefan Kronholm samt Birger From, som höll sig väl framme i DM och Biathlonkuppen 1984. Övriga tävlingar under årens lopp har varit DM i gång, klubbmästerskap i skidor, gång och cykel, ”24-timmars” på skidor samt DM på skidor för andra gången 1996. Under samma period blev Artur Larsson svensk veteranmästare på skidor.

Ett omtyckt arrangemang var ”Barnens Vasalopp”, som klubben anordnat i många år. Det har varit över 300 startande de sista åren med barn från hela Edefors rektorsområde. Det var en fest med färg, när alla dessa barn stod samlade till start med Gustav Vasa som föråkare. Efter fullbordat lopp erhöll alla den fina vaslopsmedaljen.

Det har funnits eldsjälar i klubben. Nämnas bör Artur Larsson, Arne Olsson och Bert Johansson, vilka tyvärr inte finns med oss längre, Ingvar Gabrielsson, som varit med sen starten 1939 och ordförande i 29 år, Karin Johansson, som bl.a. varit ordförande i 14 år, Laila Hansson, som varit ansvarig för bullbak och servering i många år samt Ulla-Britt Gabrielsson, som har varit med sen 1946 och kassör i 17 år m.m.

*Start för Barnens Vasalopp,
Edefors rektorsområde, med 300 barn*

För att finansiera våra verksamheter har under åren bedrivits dans, bingo, lotteri, skogs-huggning, kottplockning, skogsröjning, plantering, vägstädning, avläsning av elmätare m.m.

Vårt hopp är att klubben skall leva vidare och att det kommer nya unga förmågor, som tar över. Man känner vemod men också glädje och tacksamhet över att ha fått medverka till framgångar, som Sandträsk Sportklubb haft under de 70 åren.

Den 22 augusti 2009 firade klubben 70 år med fest, god mat och underhållning. Inbjuden gäst från skidförbundet var David Virtala, som höll tal. Utmärkelser delades ut till många trotjänare.